

Bruno Durrer †

1953 – 2016

Bruno Durrer bol „horským lekárom“ v pravom zmysle slova. Nie podľa predlohy z televízneho seriálu, ale z vlastného oduševnenia pre horolezectvo a z výzvy, ktorou mu bola naliehavá medicína. V tom, dovtedy lekárom sotva zaopatrenom údolí Lauterbrunnen (ktorému mnohí hovoria aj roklina), začal v roku 1987 pracovať ako praktický lekár, zároveň vykonávajúc aj urgentnú medicínu. Prvýkrát som ho stretol pred 25 rokmi na výročnom zasadaní IKARu, zahnaný tam s cieľom doplniť si nedostatočné vedomosti v oblasti naliehavej medicíny v horách. Náhodou som bol jediným lekárom z OeBRD (*Rakúska horská záchranná služba – pozn. I. M.*), samozrejme, okrem Gerharda Fluora – toho som si však, ako svojho niekdajšieho profesora, ani netrúfal osloviť. No aj tak som bol prezidentom ihneď vymenovaný za delegáta. Boli sme malou, prevažne nemecky hovoriacou skupinou popri niekoľkých Francúzoch, Talianoch a Kanadčanoch. Šlo o prvotné ošetrovanie obetí lavín s dôrazom na celkové podchladenie. Bruno bol prítomný ako delegát lekárskej komisie UIAA, v ktorej zakrátko prevzal úlohu Prezidenta. Na základe pádných argumentov presadzoval diagnostiku hĺbky podchladenia v teréne podľa klinických príznakov. Neskôr sa ich škála stala známou ako „Švajčiarska stupnica podchladenia“ (Swiss Staging of Hypothermia). Jeho enormné skúsenosti v prednemocničnej urgentnej medicíne, ale predovšetkým pátranie v dovtedajších odporúčaní považovaných za vhodné pre horskú záchranu, poháňali nás kolegov v komisii zladiť naše odporúčania vždy s aktuálnou praxou. Vtedajšia hviezdna dvojica Švajčiarov Bruno Durrer a Urs Wiget, spolu s novým vedeckým prístupom Hermanna Bruggera, sa stali hnacou silou, ktorá stvorila horskú naliehavú medicínu, osamostatnenú a dnes uznávanú medicínsku disciplínu. Brunova pracovná náplň lekára naliehavej medicíny v Bernskom Oberlande mu dovoľovala, lepšie povedané donútila ho, po mnohých hodinách intenzívnej diskusie súrne prepracovať odporúčania v súlade s vlastnou praktickou spôsobilosťou a tak ich overiť. Vyplynul z toho nevyhnutný uzáver: „Lekárov, ktorí pracujú v horách a sú privolaní k zásahom musíme lepšie vyškoliť“. Za druhé: „Odporúčania, ktoré vydávame v lekárskejších komisiách IKARu a UIAA musia byť pre užívateľov jasné a zrozumiteľné“. Bolo to koncom deväťdesiatych rokov a začiatkom tohto storočia, keď vzplanula diskusia za vedecky zdôvodnené odporúčania. Bruno bol spolu s ostatnými presvedčený, že iba dobre odborne spracovaná téma môže byť úspešná a aj medzinárodne uznaná. Spolu s Hermannom Bruggerom a Marcusom Falkom publikovali prvé štúdie o pravdepodobnosti prežitia úplne zasypaných osôb lavínami a o prednemocničnej diagnóze podchladenia. Jeho obrovská skúsenosť zo záchranných akcií znásobená jeho horolezeckými a medicínskymi schopnosťami mu vždy znova dovolila upozorňovať na hranice, ktorých v horskej neodkladnej medicíne možno dosiahnuť. „Nemalo by žiaden zmysel ak by sme všetci ležali dolu v skrýši alebo v hmle (možno ešte žijúc) na ľadovci vo vrtuľníku“. Bolo to v čase, keď ešte v mnohých tímoch horskej a leteckej záchrany boli „bohatieri“, nezriedka aj s lekárskejšími kolegami, odhodlaní už tieto hranice posúvať. Bol to Bruno kto skúšal „zatíkať podpery“, ako tomu hovoril, aby sa zachovávala bezpečnosť. Snaha o zlepšenie výsledkov u horských obetí sa nesmela dosiahnuť zvýšením rizika, ale lepším medicínskym ošetrovaním na mieste nehody a pomocou špecifických vedomostí v zaobchádzaní s typickými horskými poraneniami v cieľových nemocniciach. Bol veľa tvrdošíjny – možno skôr vytrvalý

v presadzovaní svojich predstáv, najmä, keď šlo o zlepšenie postoja tradičných miestnych štruktúr, čisto ziskovo orientovaných. Predovšetkým sa však zdráhal vynášať súdy o obetiach či príčinách ich nehôd. Lauterbrunnental je Eldorádom Base – Jumpingu. Na toto téma vypracoval veľkolepý referát bez akýchkoľvek zosmiešňujúcich poznámok na okraj mnohých nehôd, často so smrteľnými dôsledkami. „Nie je úlohou nás lekárov horskej záchrany súdiť našich pacientov, ale o to viac, čo najlepšie ich ošetriť“, bolo jeho hlavnou zásadou. V tomto ohľade bol „cool“ alebo „veľmi profesionálny“. Pravdepodobne bolo menej profesionálne jeho zaobchádzanie s vlastnými silami. Bruno bol spoluzakladateľ „Švajčiarskej spoločnosti horskej medicíny“, dlhoročný prezident MEDCOM UIAA, „styčný dôstojník“ na ICAR MEDCOM, sekretár a pokladník ISMM; na základe jeho výstižných prednášok veľmi žiadaný referent na mnohých kongresoch, vedúci lekár „Air Glacier“ základne v Lauterbrunnen a nadovšetko, po desaťročia, jediný praktický lekár i lekár naliehavej medicíny v jednom horskom údolí v srdci Švajčiarska. Ale predovšetkým nám bol dobrým priateľom, radcom, vedcom a praktikom (pravdepodobne s celosvetovo najväčším počtom urgentných nasadení vo vysokohorskom prostredí¹). Napokon sme pracovali spolu na učebnici OeGAHM o Kvalifikácii a požiadavkách na lekára horskej a leteckej záchrany. Vyplývalo to z dlhých a intenzívnych diskusií, predovšetkým však tiež z tzv. „soft skills“ – tímovej schopnosti a ľudskosti, ako hlavného predpokladu dobrej starostlivosti o naliehavého pacienta, mnohokrát rozhodujúceho základného kameňa pre minimalizáciu rizika.

Bruno Durrer zomrel 5. decembra 2016 po návrate z potápania sa v Indonézii, pravdepodobne nainfarkt myokardu.

Hovorí sa, že nik nie je nenahraditeľný: pri niektorých ľudoch nie som si tým istý.

Fidel Elsensohn.

preložil Igor Miko

Alpinmedizinischer Rundbrief 56, 2017 Jänner

[Časopis Rakúskej spoločnosti alpskej a horskej medicíny (Österreichische Gesellschaft für Alpin- und Höhenmedizin) a Nemeckej spoločnosti horskej a expedičnej medicíny (Deutsche Gesellschaft für Berg- und Expeditionsmedizin, BExMed)]

---

¹ Ze zprávy o 4. kongresu společnosti Wilderness Medicine Society ve Whistleru v roce 1999 od Dr. Franze Bergholda z Rakouské společnosti pro alpskou a výškovou medicínu, a Dr. Jima Milledge z Chorleywood/UK v ISMM News, Vol. 10, Nr. 1, January 2000, s. 8–10):

Bruno Durrer měl poutavou přednášku na téma Záchrana v horách ve švýcarských Alpách, kritizující různé nešvary v záchranářství. Jima Milledge fascinovala jednak účinnost švýcarského záchranného systému ve srovnání s amatérismem ve většině ostatních zemích, jednak Durrerova úžasná záplava zkušeností v záchraně v horách: „Většina z nás, po životě prožitém při horolezectví, může vyprávět o jednom nebo dvou legendárních příbězích záchrany v horách. Zdá se však, že Bruno v sezóně absolvuje jednu akci před snídaní, další mezi ranní a odpolední ordinací, další pak (noční záchrannou akci) v době mezi uložením dětí do postele a vlastním ulehnutím!“ (Společnost horské medicíny, Bulletin 2000; pozn. I. Rotman)